УДК 330:338.242:658.8

***Олег ДАННІКОВ** **

РОЗРОБКА ТА РЕАЛІЗАЦІЯ АНТИКРИЗОВИХ ПРОГРАМ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО БІЗНЕСУ

РАЗРАБОТКА И РЕАЛИЗАЦИЯ АНТИКРИЗИСНЫХ ПРОГРАММ РАЗВИТИЯ ОТЕЧЕСТВЕННОГО БИЗНЕСА

DESIGN AND IMPLEMENTATION OF ANTI-CRISIS DEVELOPMENT PROGRAMS FOR DOMESTIC BUSINESS

***Анотація**. Метою цього дослідження є розробка методології вивчення глобалізації бізнесу в цілому, а також окремих аспектів, пов'язаних з антикризовими маркетинговими стратегічними рішеннями на зовнішніх ринках збуту та інформаційно-комунікативними проблемами глобалізації вітчизняного бізнесу, на тлі посилення кризових явищ в економіці країни. Основні завдання: розробка та реалізація антикризових програм розвитку вітчизняного бізнесу в процесі формування стратегій маркетингу як на внутрішньому, так і зовнішніх ринках збуту.*

***Аннотация.** Целью настоящего исследования является разработка методологии изучения глобализации бизнеса в целом, а также отдельных аспектов, связанных с антикризисными маркетинговыми стратегическими решениями на внешних рынках сбыта и информационно-коммуникативными проблемами глобализации отечественного бизнеса, на фоне усиления кризисных явлений в экономике страны. Основные задачи: разработка и реализация антикризисных программ развития отечественного бизнеса в процессе формирования стратегий маркетинга как на внутреннем, так и внешних рынках сбыта.*

***Abstract.** The purpose of this study is to develop methodologies for the study of globalization of business in General and its separate aspects of anti-crisis marketing strategic decisions on foreign markets and information and communication globalization of domestic business, amid the strengthening of the crisis phenomena in the economy of the country. Main tasks: development and implementation of anti-crisis programs for local business development in the formation of marketing strategies in both domestic and foreign markets.*

Передумовою формування нової парадигми розвитку — постіндустріального суспільства виступають глобалізаційні та інтеграційні процеси розладу функціонування інститутів ринкової економіки та індустріального суспільства, а правила міжнародного співробітництва полягають в тому, щоб підтримувати інтереси сильніших гравців і, в даному випадку, слабкі учасники втрачають контроль в управлінні та відповідно можливі вигоди від такої співпраці. Але в контексті декларування євроінтеграційних устремлінь необхідно розуміти, що постіндустріальне суспільство є першим в історії суспільством, в якому значна частина малоосвічених, некваліфікованих громадян не може бути зайнята в будь-якій суспільно корисній праці і, таким чином, є абсолютно надлишковою перешкодою для людей вищого соціального статусу. У контексті мондіалізму під це положення може потрапити все населення небагатої країни, позбавленої корисних копалин… Українська економіка за умов активного декларування євроінтеграційних устремлінь в політичній площині, характеризується певною невизначеністю у ставленні бізнесу до ключових пріоритетів розвитку, як наслідок, дезінтеграція виробничо-технологічного комплексу і руйнування та дезорганізація забезпечення циклу «наука — техніка — виробництво». Намагання влади існуючі економічні проблеми в Україні «списати» на рахунок «зовнішнього впливу» чи «попередників», нехтуючи необхідністю проведення системних реформ, натомість зводяться до ретушування загальної критичної ситуації PR-реформами та замилюванням очей. Безперечно, не можна применшувати вплив зовнішнього оточення на формування економічної стратегії, але, на нашу думку, системні перешкоди та недосконаліть розвитку внутрішнього ринку є найважливішими чинниками деформації економічних стратегій України.

У щорічному рейтингу конкурентоспроможності провідних економік світу, який складається швейцарською бізнес-школою IMD, в 2015 році Україна втратила 11 позицій, опустившись на передостаннє 60-е місце. До кінця 2015 року Україна покаже найгірші результати у зростанні ВВП із 47 країн, які були включені в дослідження агентства *Bloomberg* [2, 3]. Так, ВВП за III квартал 2015 р. порівняно з відповідним кварталом 2014 р. (у постійних цінах 2010 р.) становив 93 %. Індекс промислової продукції у січні-жовтні 2015 р. порівняно з відповідним періодом 2014 р. становив 84,6 %.

[*] ***ДАННІКОВ Олег Володимирович / Олег ДАННИКОВ /Oleg DANNIKOV -*** к.е.н., доцент, докторант кафедри маркетингу ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», e-mail: olegdannikov@gmail.com

Індекс споживчих цін у жовтні 2015 р. з початку року — 139,5 %. Номінальні доходи населення у II кварталі 2015 року становили 406,9 млрд грн. Реальний наявний дохід населення, визначений з урахуванням цінового фактора, порівняно з відповідним періодом 2014 року зменшився на 34,0 %, а сума невиплаченої заробітної плати на 1 листопада 2015 р. становила 1970,8 млн грн [1].

Дані структури експорту за попередні роки свідчать, що Україна з держави з індустріальною економікою перетворюється на аграрно-сировинний придаток країн «золотого мільярду». Зрозуміло, що підвищення обсягів експорту в значенні кількісних вимірів товарів сільськогосподарського виробництва, попри зростання частини виручки від їх експорту в загальній структурі експорту країни, за рахунок зниження цін на глобальних товарних ринках і переважання експорту сировинної продукції, а не продукту з високою доданою вартістю, зменшують обсяги валютних надходжень. Якщо пріоритетом державної економічної політики залишиться наповнення бюджету за рахунок нарощування експорту сировинної продукції, збільшуючи кількісно обсяги - це призведе в довгостроковій перспективі до зменшення частки фактичних надходжень. Тому, пріоритетним є розвиток галузей в економіці України з виробництвом товарів і послуг з високою доданою вартістю, оскільки зараз ми втрачаємо найконкурентніші ринки, враховуючи низький рівень вітчизняних технологій.

Втеча капіталу. Обсяг прямих інвестицій (акціонерного капіталу) з України в економіку країн світу на 1 жовтня 2015 р. становив 6,2 млрд дол. Прямі інвестиції з України здійснено до 47 країн світу, переважна їхня частка спрямована до Кіпру (93,4 %) [1]. Спостерігається значне підвищення показників відпливу капіталу поза межі країни й переважно до офшорних зон. Легалізація коштів сумнівного походження, зокрема й через використання юрисдикцій з пільговим оподаткуванням, є однією зі складових тінізації економіки України. В Україні ці явища набули катастрофічних масштабів, оскільки трансформували саму суть відтворювального процесу. Якщо порівняти величину створеного за рік національного багатства з оціночними даними відпливу капіталу, стає зрозуміло, що протягом кількох років обсяг національного продукту значно зменшилася. Тобто можна констатувати несправедливий перерозподіл і фактичну втрату національного багатства, який створювали кілька поколінь. Абсолютна більшість населення країни не може повною мірою скористатися ефектом від накопичення благ суб'єктами господарювання, оскільки результат у формі капіталу перетікає за кордон. Досі немає адекватних змін у банківському та страховому секторах. Податкова політика, ставки кредитування, нестабільність національної валюти зводять нанівець позитивний потенціал небагатьох ринкових проектів.

«Доларизація» економіки у частині придбання готівкової валюти для заощаджень тісно пов'язана з проблемою відпливу капіталу з України, оскільки вважається однією з форм «втечі капіталу». Негативними наслідками «втечі капіталу» є не тільки те, що Україна перетворюється на кредитора іншої, а не своєї економіки (зокрема США), а й те, що держава втрачає значну частину коштів, необхідних для обслуговування зовнішніх зобов'язань, фінансування інвестицій та економічного зростання загалом [2]. Тенденція до зростання «втечі капіталу» у значних обсягах, викликає необхідність відповідної зміни державної економічної політики.

Зрозуміло, що прямий вплив на державну економічну політику мають політичні сили, які лобіюють інтереси іноземних держав і транснаціональних корпорацій. Оскільки європейська економіка не повністю подолала рецесивні тенденції і має значну залежність від російського газу, подальша ескалація російсько-українського конфлікту, посилення санкцій щодо РФ і торговельні обмеження щодо ЄС з боку РФ дещо стримуватиме відновлення економіки ЄС. Можливе піднесення світової економіки поглиблює енергетичну залежність країн — членів ЄС і КНР від РФ, тому стають очевидними намагання Адміністрації США та країн Старого Світу в умовах реальності обмеженості ресурсів, напряму впливати на ціноутворення в сфері генерації та транспортування енергії по всьому світу та опосередковано на динаміку розвитку конкуруючих економічних систем. Це створило передумови формування «про-західної політики» країн транзитерів (існуючих і потенційних) всупереч власним інтересам про що свідчить перебіг ключових подій 2013 — 2015 р.р.

За цих умов зовнішньополітичний вектор цих країни в рамках євроінтеграційної складової знаходиться в стані постійної конфронтації з зовнішньоекономічними потребами внутрішнього товаровиробника, це призвело до поступового падіння реального сектору національних економік і рівня життя населення. Оскільки, дві революції в Україні за останні роки на фоні впливу міжнародної фінансової кризи, безперечно, є чинниками інспірованими зовні, які призвели до колапсу економіки країни: гіперінфляції та гіпердевальвації, підвищенню безробіття, фактичної деіндустріалізації, втечі капіталу, зниженню рівня доходів і заощаджень, інвестицій та купівельної спроможності населення та, відповідно, зниження динаміки зростання попиту на практично всі товари, роботи/послуги вітчизняних підприємств. Процеси деіндустріалізації країни поглибились у поточному році з огляду на зупинку промислових потужностей Луганської та Донецької областей та втрату найбільш привабливих ринків збуту.

Необхідно розробляти «власні рецепти» антикризових заходів з огляду на структурні особливості національної економіки країни. У цьому контексті йдеться про принципово нові акценти реалізації економічної політики підгрунтям до якої є розробки та реалізація антикризових програм розвитку вітчизняного бізнесу в процесі формування стратегій маркетингу як на внутрішньому, так і зовнішніх ринках збуту. Зменшення торговельних обмежень з боку країн ЄС надасть Україні базу для розширення експортної діяльності та допоможе товаровиробникам компенсувати збитки від втрати російського та суміжних ринків лише у середньостроковій перспективі тільки після сертифікації українських товарів згідно європейських стандартів.

Крім того, внаслідок погіршення споживчих настроїв населення та падіння доходів домогосподарств через уповільнення зростання заробітних плат та девальвацію національної валюти, не варто очікувати на зростання темпів споживання, тому суттєва переорієнтація експортерів на внутрішній ринок у короткостроковій перспективі є малоймовірною. А позитивний ефект від інтеграції країни у світову економіку залежить від державної політики на макрорівні, але можливий тільки за умов поєднання із взаємовигідним співробітництвом суб'єктів господарювання, фінансово-кредитних організацій, фінансово-промислових груп на мікрорівні. Оскільки, на мікрорівні вплив глобалізації проявляється у розширенні діяльності господарюючих суб'єктів на зовнішній ринок. Щодо того, як планувати вихід на зовнішні ринки збуту, необхідно проаналізувати проблеми розвитку вітчизняних підприємств на національних ринках, адже на мікроекономічному рівні наслідки кризи теж залишаються важливим чинником впливу.

Література

1. Оприлюднення експрес-випусків Держстату у 2015 році. Основні показники соціально-економічного розвитку України [Electronic Resource] // — Mode of access: http://ukrstat.org/uk/druk/soc_ek/2015/publ_10_2015_u.html — Last access: 26.11.2015 — Title from the screen.
2. Українська правда. Економічна правда. [Electronic Resource] «Нью-Васюки». Реформи знову стартують. На папері // — Mode of access: http://www.epravda.com.ua/publications/2015/02/3/524168/ — Last access: 05.02.2015 — Title from the screen.
3. Українська правда. Економічна правда. [Electronic Resource] Україна на 4 місці серед найбільш «нещасних» економік світу — Bloomberg // — Mode of access: http://www.epravda.com.ua/news/2015/03/3/531845/ — Last access: 13.08.2015 — Title from the screen.

УДК 336.7

Катерина КЛИМЕНКО *

РЕФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКРИЗОВОЇ ПОЛІТИКИ

РЕФОРМИРОВАНИЯ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ В КОНТЕКСТЕ РЕАЛИЗАЦИИ АНТИКРИЗИСНОЙ ПОЛИТИКИ

REFORMS IN THE UKRAINIAN ECONOMY UNDER THE ANTI —CRISIS POLICY

Анотація. *Окреслено пріоритетні напрями проведення антикризової економічної політики держави, що покликані сприяти економічному зростанню України. Систематизовано антикризові заходи держави та обґрунтовано необхідність прийняття ряду законопроектів щодо реформування фінансового сектору.*

Аннотация. *Определены приоритетные направления проведения антикризисной экономической политики государства, которые призваны способствовать экономическому росту Украины. Систематизированы антикризисные меры государства и обоснована необходимость принятия ряда законопроектов по реформированию финансового сектора.*

Abstract. *The priority directions of anti —crisis economic policy are outlined, aimed at promotion of an economic growth in Ukraine. The series of anti —crisis measures of the state is systematized and the necessity of accepting a number of draft laws on the reform of the financial sector is substantiated.*

Протягом останніх двох років Україна вийшла на траєкторію виживання за історичними максимумами ризиків – загроз територіальній цілісності, падіння рівня життя, девальвації національної валюти, скорочення економічного потенціалу, показників експорту, накопичення державного

* ***КЛИМЕНКО Катерина Володимирівна / Екатерина КЛИМЕНКО / Kateryna KLYMENKO*** — к.е.н., старший науковий співробітник відділу фінансових ринків, НДФІ ДННУ «Академія Фінансового управління» Міністерства Фінансів України, e-mail: ekaterina181818@rambler.ru